

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

41-ше (3689) №,
2024 ий 11 октябрь,
кугарня

Ямде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Уш-акылым пойдарыше

Айдемын илышыштыже книга кугу верым налеш. Тудын пайдаже нерген эре ушештарена. Но кызытсе самырык тукум ятыр жапым сото телефонлан ойыра. Кузе йочам книгаг кидыш налеш кумыландыман? Тиде йодыш ятыр кугуенгым тургыжландара. Икшывым книгаг лудаш изинек туныктыман. Тидын нерген психолог-влак эре палдарат. Адакшым ача-ава-шамыч примерым ончыктышаш улыт. Кызытсе икшыве у технологийым утларак акла. Тугеже тек келшыше сылнымутым электрон йон дене лудеш. Лудмо деч вара произведенийым ешыште йоча дене пырля лончылыман. Йочан шонымашыжым колыштын да умылен моштыман.

Книга икшывылан йолташ гай лийшаш. Арам огыл Российыште 9 октябрыште книгаг лудмаш кечым палемденят. Теве Йошкар-Оласе 21-ше номеран Семёновка школышто 2-шо классыште тунемше-шамыч Амира Аллахвердиева ден Тимур Чапайкин (**снимкыште**) книгагудыш куанен коштыт. Амира гын кум ияшак лудаш тунгалын. Аня Костромина, Варя Михеева да Вова Волохов книгаг йолташыштлан шотлат. Кө книга дене кылым куча, тудын тунямылымашыже кумда, мут шапашыже поян да уш-акылже пусо.

А.ГРИГОРЬЕВА.
И.Речкинын фотожо.

Подписке

14 октябрь марте Россий мучко Подписчикын декадыже эртаралтеш.

2025 ийын икымше пелийжылан «Ямде лий» газетлан шулдырак ак – 426 тенгеат 24 ыр – дене возалташ вашкыза. Индекс – П4696.

Подпискым ыштыше-влак коклаште лотерей модыш эртаралтеш. Тидлан квитанцийын копияжым редакцийышке колтыман.

Унала ўжшө пайрем

3-5 октябрьште Йошкар-Олаште «Калык вургем пайрем унала ўжеш» россияе тўвыра да сотемдарыше проект эртаралтын. Тудо икмыняр ужаш гыч шоген. Кумылан-влакым шанче-практике конференцийышке, усталык лабораторийышке ушен, фольклор да этнографий школ лийын, этноблогер-шамычын мастерскойышт, фотоплэнер эртаралтыныт. Шке гыч ыштыме калык вургеман курчак ончер кумылым савырен.

Фестиваль-конкурс Россияын 16 регионжо гыч 150 угла

участникым иквереш чумырен. Кугурак-влак дене пырля йоча-шамычат, сценыш лектын, ойыртемалтше калык вургемышт дене палдареныт.

Фестивальыште Гран-прим Удмурт Республик Алнаш район Алнаш села гыч Надежда ден Дмитрий Рябчиковмыт (снимкыште) сенен налыныт. Кидпашалан уста вате-марий еш мастерскойыштым «МушКо» манын лүмденыт.

А.НИКОЛАЕВА ямдылен.
М.Скобелевын фотожо.

У тоштер

2-шо номеран Советский школышто «Времён связующая нить» историй да краеведений тоштерым почынна. Музейыште «Советский – мыйын вел», «Школ историйын лаштыкклаже», «Монгеш СССР-ыш», «Этнографий лук» экспозиций-влак пашам ыштат. Э.М.Иванов лүмеш Советский краеведений тоштерым вуйлатыше Н.В.Халтурина у пашам тўналме дене саламлен.

Наталья Викторовна музейлан фотоаппарат-полароидым, шўдырым, СССР жапысе будильникым пөлеклен (снимкыште). Тўналтыш уло. Ончыкыжым мемнам шуко у экскурсий, проект, мероприятий вучат. Туныктышо, тунемше, ача-ава-влаклан школ тоштерым тўрлө арвер дене пойдараш полшымыштлан кугу таум ойлена.

Ж.Я.ЯЛКАЕВА.
Фотом школ архив гыч налме.

Россияе увер

5-17 ияш ўдыр-рвезе-влак, «Голоса Победы» III патриотизм муру конкурсышто усталыкдам терген кертыда. Йодмашым 31 октябрь марте пуыза.

Тўрыс уверым геройбудушеговремени.рф сайтыште ончыза.

Архитектор лияш икымше ошкылым кызытак ыштыза! «Дом хрустальный» всероссийский конкурс 1 декабрь марте шуйна. Келшыше номинацийым ойырен, усталык пашадам ямдылыза. Тўрыс увер – tuntuk.ru сайтыште.

«Гимн России понятными словами» конкурс кандашымше гана эртаралтеш. Элнан чап мурыжо дене кылдалтыше пашам youthy.ru сайтыш 25 октябрь марте колтыза. Туштак конкурсын тўрыс уверже дене палыме лийын кертыда.

Марий Элысе увер

«Роза ветров» йоча да самырык-влакын рўдеришты краеведений дене олимпиадым эртарат. Тудо 31 октябрь гыч 1 ноябрь марте шуйна. Олимпиадышке 8-11-ше класслаште тунемше-влак ушнен кертыт. Тўрыс увер – rv12.ru сайтыште.

19-20 октябрьыште Йошкар-Оласе 24-ше номеран школышто икымше полшышым пуымо дене республикысе чемпионат лиш. Уверым rv12.ru сайтыште ончыза.

Марий Турек посёлкысо ешартыш шинчымашым пуышо рўдер «Храним прошлое, восхищаемся настоящим, покоряем будущее!» республикысе фестивалым эртарат. Йодмашым 20 октябрь марте dush_mariturek@mail.ru адрес дене электрон почтыш колтыман. Фестиваль 1 ноябрьыште лиш.

Кугу Корамас школын тунемшыже-влак Сотнур тўвыра пёртыштō верланьше тоштерышке экскурсий дене миенна. Мемнам Анфиса Арсентьевна ден Валентина Васильевна порын вашлийынт. СВО-што крдалше да элна верч вуйым пыштыше салтак-влакын авашт ден пелашыштан пōлеклалтше фотовыставке дене палыме лийынна (снимкыште). Фото пелен эргыштан але пелашыштан возымо серышым верандыме. Нуным шинчавўд деч посна лудаш ок лий. Корамас кундемьште шочын-кушшо да СВО-што крдалше сарзе-влакын фотосўретыштым тоштерын икымше пōлемыштыже вигак шекланенна. Нунын да районысо моло салтак-шамычын подвигышт нерген ме чон вургыжын колыштынна. Тыныс илыш

верч вуйым пыштыше герой-влак дене кугешнена.

Кокымшо пōлемыште ожнысо ўзгар-шамычым верандынт. Мыланем вынер куымо стан эн чот келшен. Вынерымат куаш туныктеныт. Мотор марий тўр-влакымат кугешнен онченна. Кумшо пōлем кундемнан кидмастарже-шамычлан пōлеклалтын. Тушто пу гыч ыштыме ўзгар-влаклан, марий вургем-шамычлан верым ойыренит.

Тиде экскурсий мыланна кугу шинчымашым пуэн. Тоштерым вуйлатыше Анфиса Арсентьевналан, туныктышына-влак Галина Егоровна ден Эльвира Александровналан кугу таум каласем.

Анна МИХАЙЛОВА.

Волжский район.

Фотом школ архив гыч налме.

Ме, Полина, Тая да Таисия, кумшо классыште тунемына. Эртыме корным шымлаш, ум пален налаш кумылан улына. Кугу Ачамланде сарыште крдалше да вуйыштым пыштыше салтак-влак лўмеш шарныктыш Кораксола ялыште уло. Ме тушто чўчкыдын лийына. Кораксола клубын худо-

жественный вуйлатышыже Вероника Геннадьевна дене пырля шарныктыш йыр арулыкым шукерте огыл ыштенна (снимкыште). Мемнан поро пашанам ял калык акла манын шонена.

Кумшо классыште тунемше-влак.

Морко, Шўргыял.

Фотом школ архив гыч налме.

Чолга польшкалыше

Кенез каникул йоча-влаклан капкылым шуараш, тазалыкым вияндаш, канаш пуалтеш гынат, южо икшыве тудым паша тургым дене кылда. Медведево район Нурма школышто тунемше Илья Рыжов (снимкыште) Ялозанлыкым научнын шымлыше марий институтышто комбайнерын польшкалышыжлан кенез мучко пашам ыштен. Озанлыкым вуйлатышын алмаштышыже С.М.Замятин, у тунемме ий тўналмеке, чолга рвезылан Чап грамотым да шергакан пōлекым кучыктен.

А.СОКОЛОВА.

Фотом еш альбом гыч налме.

Сенымаш дене вучена

Кызыт ме неле жапыште илена. Шоналтемат, логарыш комыля толеш. Мыняр самырык рвезын ўмыржō кўрылтеш. Нуным ача-авашт, родо-тукымышт, йолташышт, южыштын пелашышт, икшывышт вученыт. Телевизор дене увер-влакым ончетат, шинчавўд лектеш. Палена, тыланда, салтак-шамыч, тушто куштылго огыл, но чытеда. Ме тыште шинчымашым погена, сайын малена, а те тыныс омынам араледа. Тау тыланда, мланде марте вуйнам савена. Мōнгō таза, сенымаш дене пёртылза. Тунам ме чылан пиалан лийына.

Юлия ЯГОДАРОВА.

Советский, Кельмаксола.

Чавайн

тукым улына

Кө улат?

Ме, марий ұдыр-рвезе-влак, марий вургемым концертшыске, пайремышке чиена. Нимом шылташ, марий тувырна мотор, түрлө семын сбрастарыме. Но тушто мом түрлымö – ме каласен огына керт. Тугеже ме шке тувыранам эше огына пале, огына шымле. Самырык тукумлан чот шуко тунемман, шымлыман, лудман. Шке калыкетын эртыме корныжым, тувыражым, йылмыжым от пале гын, тый кө улат?!

Карина ГОРДЕЕВА.
Параньга, Матародо.

Вожылде мутланем

Ваштар лышташ гай изи Марий кундемыштына түрлө калык келшен ила да түрлө йылме дене мутлана. Кажныже шочмо йылмыжым эн моторлан, эн шергылан шотла да күкшын акла.

Мый марий ешыште шочынам, изинек марла яндарын ойлем. Тунемме пагытем веселан да онгайын эрта. Марий йылме ден литератур урокым моткоч йöратем. Туныктышем шочмо йылмым öрканыде тунемаш кумыланда. Мый марий улмем дене кугешнем да шочмо йылмем дене кеч-куштат вожылде мутланем.

Софья ВЕСЕЛОВА.
Параньга, Кугу Пумарий.

Мужыр муторланге

Угыч ужым шöртнö шыжым,
Нур паша саскамым шижым.

Сад-пакчашке пурышым –
Шулыкемым урышым.

Я.ЕГОРОВ.

Туныктышо пашам арам огыл призваний маньт. Кажне ен, тиде професийым ойырен, ұмыржө мучко ыштен ок керт. А пуралтын гын, ок лий коранаш. Лач тыгай пурымашан туныктышылан Маргарита Николаевна Савельевам (**снимкыште – тунемшыже-влак дене пырля**) шотлыман. Тудо Кужэнер район Шудымарий школышто кумло ий пашам ышта.

Эн ончыч старший вожатый лийын. Ты жапштак Н.К.Крупская лумеш Марий кугыжаныш педагогический институтышто заочно тунемын. Йоча шуко улмылан көра тудлан марий йылме ден литературым туныкташ ұшаненыт. Кызытат тиде предметым вуда, 9-ше классын вуйлатышыжлан шотлалтеш. Тыгак труд урокым туныкта. М.Н.Савельеван паша лектышыже куандарыше. Тунемшыже-шамыч марий йылме да литератур дене олимпиадылаште ий еда келгешинчымашым ончыклат. Уста ту-

ныктышо урокым эртарымаште у йон-влакым кучылтеш. Ешартыш опытым налаш манын, конференциялашке коштеш, конкурслашке ушна. 2018 ийыште «Идалыкын туныктышыжо» республикысе конкурсын районысо йыжыгыштыже марий йылмым туныктышо-шамыч коклаште сенгышыш лектын. 2023 ийыште тудлан Российысе Просвещений министерствын Чап грамотыжым кучыктеныт.

Школ деч вара М.Н.Савельева жапшым кидпашалан ойыра. Тувырым урга, түрла да пидеш. Тувыржо-влакым түрлө мастер-классыште ончыкта.

– *Илышыште ике верем муынам манын, пенгыдын каласен кертам*, – ойла Маргарита Николаевна. – *Мо чонемлан келша – чылажат Шудымарий дене кылдалтын. Садлан пашашкат уло кумылын коштам.*

Е.СЕРГЕЕВА.

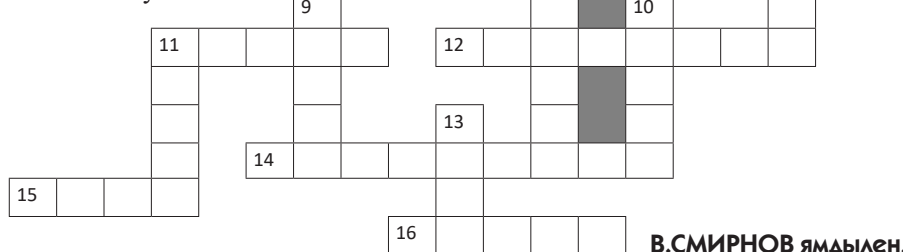
Авторын фотожо.

Кроссворд

Г.Микайын произведенийже-влак почеш.

Шола гыч турлашке: 1. Басне. 4. Пьесын лумжө. 5. 1915 ийыште возымо почеламутшо. 7. Басне. 11. 1918 ийыште серыме почеламутшо. 12. Школышто тунемыт (басне). 14. Икымше поэтлан возымо почеламутшо. 15. Теле деч вара толеш. 16. Басне.

Күшычын ұлыкө: 2. Поэтын 1920 ий мучаште возымо сылнымутшо. 3. Күтүчын йолташыже. 6. Йүшгö пагыт. 8. Пиал. 9. Басне. 10. «Шульö...». 11. Басне. 13. 1907 ийыште возымо почеламутшо.

В.СМИРНОВ ямдылен.

«Илыше мут»

Марий сылнымутлан негызым пышгыше С.Г.Чавайнын шочмо кечыжлан пӧлеклалтше пайрем Морко йоча книгагудышто кажне ийын эртаралтеш. Сылнымут пайремым Морко рӱдӧ книгагудо пеленысе «Морко памаш» клубын участникше-влак почыныт. Нуно С.Г.Чавайнын «Шӱдӧ тенте олно» пьесыж гыч ужашым модын ончыктеныт.

Тений почеламутым сылнын лудмо конкурсышко 43 тунемше ушнен. Нуно марла да рушла лудмаш номинацийлаште аклалтыныт. Ийготым шотыш налын, рушла лудмаште икымше верым Анна Мерзлякова (7-ше номеран Морко йочасад), Даниил Ситников, Асия Хасанова (1-ше номеран Морко школ) сеген налыныт. Марла лудшо-влак коклаште Елизавета Иванова (5-ше номеран Морко йочасад), Варвара Дигина (1-ше номеран Морко школ), Регина Григорьева (2-шо номеран Морко школ) ойыртемалтыныт.

Сергей Григорьевичын сылнымутшым самырык тукым пала да акла. Тудын мутшо ушакылым виянда, ӱшаным пуа.

И.КУДРЯШОВА, тӱн библиограф.
Снимкыште: сеныше-влакым саламлымаш.
Фотом книгагудын архивше гыч налме.

Шочмо кундемын лӱмгечыже

Август мучаште Морко район 100 ияш лӱмгечыжым палемден. Пайрем райрӱдышты гӱжлен. Ты кечын тӱрлӧ мероприятий эртаралтын. Мутлан, Кокласола кундем ожнысо сурткӧргым ончыктен. Авам дене коктын тӱрлӧ сийым ямдыленна, суртым сӧрастараш полшенна. Паша лектышна мемнат, ончышо-влакымат куандарен. Тыршымына арам лийын огыл: шукурте огыл мыланем Чап грамотым кучыктеныт (снимкыште).

Олеся ПЕТРОВА.
Морко, Коркатово.
Фотом еш архив гыч налме.

Туныктышо тукым

Мыйын йӧратыме туныктышем – тиде ковам, англичан йылмым туныктышо Лидия Петровна Соловьёва. Англичан йылмым икымше классыштак тунемаш тӱналынам. Мый ковамын икымше урокшым шарнем. Тиде предмет чот нелын чучын, тунемын ом керт манын шоненам. Кызыт англичан йылмым «визытанлан» палем. Тау ковамлан!

Ачамат туныктышылан пашам ышта. Тудо историйым ту-

ныкта. Уроклан шуко ямдылалтеш. Мыят воктеныже пӧрдям да тӱрлым йодыштам. Ынде Дмитрий Донской нерген шуко палем. Кугу Ачамланде сар нергенат каласкален кертам.

Инна кокамат – ковам семын англичан йылмым туныктышо. Кокам дене коктын мӧнгышты англичанла кутырена. Мый гын тале футболист лийнем.

Савва СОЛОВЬЁВ.
У Торъял, Немда.

Тест

С.Г.Чавайн – марий сылнымутын классикше.

1. С.Г.Чавайнын чын фамилийже?

- а) Григорьев;
- б) Иванов.

2. С.Г.Чавайнын шочмо ялже могай?

- а) Пӧтъял;
- б) Изи Корамас.

3. С.Г.Чавайнын икымше почеламутшо:

- а) «Куэ»;
- б) «Ото».

4. Сергей Григорьевич туныктымо пашаште мыняр ий ыштен?

- а) 30;
- б) 20.

5. Нине мут-влак: *элыште, серыште, кушкеш, шочеш, мура, йога* – могай почеламут гыч улыт:

- а) «Шошо»;
- б) «Ото».

6. «Шортын-шортын, авий деке куржын тольым ончыкташ..» – тиде ужаш могай почеламут гыч?

- а) «Мӱкш»;
- б) «Эрдене».

7. С.Г.Чавайнын могай произведенийже негызеш Э.Сапаев икымше марий оперым возен?

- а) «Марий рото»;
- б) «Акпатыр».

И.А.ПЕТРОВА, туныктышо.
Волжский, Памар.

Увер

«Марий Элын идалыкысе книгаже – 2024» республикысе конкурс латикымше гана эртаралтеш. 2023-2024 ийлаште савыктыме, тыгак 2022 ийыште лекше, но конкурсыш темлыдыме книга аклымашке пуаш лишеш. Йодмашым да паша-влакым С.Г.Чавайн лӱмеш Калыкле книгагудышто 21 ноябрь марте вучат. Сеныше-шамычым 10 декабрьыште, Марий тиште кечын, палемдат.

Марий еш

Марий рвезе мый улам,
Марий ешыште кушкам.
Шочмо йылмым пагалем,
Марий тўвырам йоратем.

Келшен илыше ешна
Мураш, кушташ йората.
Ачам колта шокталтен,
Авам колта чўчалтен.

Ковам мурым шуйдара,
Акам лектеш – тавалта.
Мыят ом код шентгелан,
Кертам веле кушталтен.

Сылне муро, сем, ойпого,
Шочмо марий йылмына –
Келшен илыше ешемын
Тиде чон поянлыкна.

Глеб ЗАЙЦЕВ.
Марий Турек, Хлебниково.

Изи гармонист

«Кугурак лиямат, гармонь дене шокташ тунемамак», – ойлен Артём Ягодаров (снимкыште) «Ямде лий» газетын пашаенже дене ик мутланымаште. Шонымашкыже шуын. Кызыт тудо кугурак-влакымат мурьыктен, куштыктен кертеш.

Артём Йошкар-Оласе 17-ше номеран школышто нылымше классыште тунемеш. Республикысе Марий тўвыра рўдер пеленысе «Падыраш» йоча ансамбльыште куд ияш гыч чолгалыкшым ончыкта. Марий сем почеш мурен-кушта, тўмыр, совла, шалдырма дене (трещотка) шокта, шўшпык дене шўшка.

Гармоньым рвезе 3-4 ияшак кидышкыже налын. Чўчўжын, ачажын шоктымыштым ончен, нунын гай мастер лиймыже шуын. Икымше семым шке семынже тунемын. Варажым уста гармоньчо-влак Э.В.Петрова ден А.Л.Ермаков полшеныт. Мастер-

лыкшым Йошкар-Оласе музыкальный школышто виянгден. Артёмын йонгалтарыме «Тау, кочаем» ден «Мый гармоньчо лийнем» мурыжо-влакклан клипым келыштареныт.

Чолга рвезылан «Идалыкысе муро – 2023» фестивальыште мурымыжо шарнымашеш чот кодын. Кугу сцене гыч «Тау, кочаем»

Провой кундемлан – пöлек

Тений Марий Турек, Морко, У Торъял, Оршанке, Юрино районлам ыштымылан шўдö ий темын. Провой кундеман курымаш лўмгечыжым пайремлен. Тидлан пöлеклалтше ятыр мероприятий эртаралтын. Звенигово районьшто «Звениговский сувенир» конкурсым увертарыме лийын. Тушко Звенигово лицейыште 9-ше классыште тунемше Марк Митрофанов (снимкыште) ушнен да «Сувенир эксклюзив (дети). Эконом сувенир» тангасыште икымше верым сенген налын.

– Тиде конкурсышто мастарлыкым тергаш авам Ирина Ивановна Чепикова кумылан ден. Пулышсо-влам налын, «Провой кундем» маньын выжиганий йөн дене возенам. Воктекше колым сўретленам. Мемнан район Юл энер серыште верланен, садлан кундемна коллан моткоч поян. Пашам чаткан ышташ маньын, интернетыште шуко видеом онченна, – ойла Марк.

Рвезын аважат усталык шўлышан. Тўрлö кидпашам шукта. Тудым ончен, Маркат пашажым умбакыже шуен. Кугу совлам, подносим, ка-

газым кучыктым планшетым, тўечонгам (разделочный она) марий тўр дене сораастара. Ойыртемалтше арвер калыкланат келша. Йодшо-шамычат шагал огытыл. Тыге рвезын кыртмен пашам ышташ кумылжо утыр нöлталтын. Марк деч онгай деч онгай, кумыландыше арверым ончыкыжымат вучаш тўнгалына.

Теат, йоча-влак, шочмо верланда тыгай пöлекым ыштен кертыда.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

(мутшо – Христина Александрован, семже – Светлана Яндукован) мурым йонгалтарымыже шукуштын чонышкышт логалын. Сценыш лекмеке, Артём изиш тургыжланен, а вара шкенжым кидыш налын, шомак-влакым чонжо гоч колтен мурен.

– Эргым кидышкыже гармоньым чўчкыдын налеш. Но кужу жап шинчаш ок йорате. Иктаж пашам ышта да гармоньжо деке пöртылеш, шокталтен колта, – ойла Артёмын аваже Оксана Владиславовна. – Музыкальный школышко коштмыж годым балалайке да фортепиано дене шокташ тунемын.

Тек Артём умбакыжат чолга лиш. Илен-толын, уста мурызо, гармонист, артист-влак дене пырля кугу сцене гыч мемнам куандараш тўнгалеш.

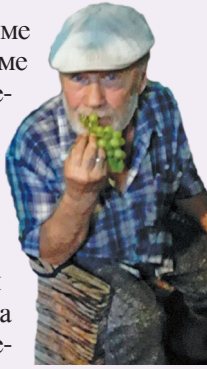
В.МАМАЕВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Куан да пиал

Кугезе ковам Зинаида Васильевна ден кугезе кочам Виталий Егорович Ивановмытым моткоч чот йбротем да пагалем. Нуным снимкыште ужыда. Кугезе ковам туныктышылан пашам быштен. Кызыт уныкаже-влакым тўрлылан ту-

ныкта. Мутлан, ме коктын саламлыме откырым быштена, почеламутым тунемына, пидаш кумыланда. Пўем пентгыде лийже манын, мыйым изи годсек олма дене сийла. Кугезе кочам чодыраш смышж-саскам, понгым погаш коштыкта.

Мый пиалан йоча улам. Кугезе коча-кова пелен лияш – куан да пиал.

Милана ФИЛИПОВА.
Йошкар-Ола, 3-шо номеран школ.
Фото-влакым еш архив гыч налме.

14 октябрь –
чак-чакын кечыже.

Изи озавате

Тутло сий

Йоча-влак, тутло сийым теат быштен ончыза.

Руашлан кўлеш: 400 г шыдан ложкаш, 4 муно, 50 мл шўр, 1 кугу совла содо, изишак шинчал.
Сироплан: 100 г мўй, 100 г сакырложаш, 50 мл вўд.

Шўрым, муным, шинчалым да содым иктеш варыза, шоктмо ложашым ешарыза да пушкыдырак руашым нўштылза. Ямде руашым 20 минутлан йўштў верыш шындыза. Жаритлаш нўшмўйым ырыктыза. Руашым вичкыжын шарыза да кўчык ужашлан пўчкедыза. Ужашлам шўртнў тўсым налмешке жаритлыза да салма гыч кагаз солыкыш луктеден пыштыза. Сироплан мўйым, сакырложашым, вўдым варыза да изи тул ўмбалне шулыктарыза. Вара жаритлыме чак-чак ўмбаке опталза. Ямде чак-чакым 2 шагатлан йўкшаш кодыза.

Кызыт школлаште йоча-влак, тўрлў пакчасаскам, лышташым да молымат кучылтын, поделкым кельштарат да ончырыш чумырат. Теве Медведево район Руэм школышто 2-шо «Б» классыште тунемше Анна Казакова (снимкыште) «Жар-птицым» быштен. Тўсленрак ончалза, йоча-влак, ала теат тыгайым бышташ кумылангыда.

А.Павлован фотожо.

Историйым шергалына

1811 ий 14 октябрьште Михаил Илларионович Кутузовын вуйлатыме руш войска Руцук воктене турко армийым кырен шалатен.

1943 ий 14 октябрьште Собибор нацист колымаш лагерыште икымше кугу восстаний лийын. Тудым совет офицер Александр Печорский вуйлатен.

Шулдыран уна

Ковамын сурт-оралтыштыже могой гына кайык ок иле. Вараксим, пўрткайык, вырлянгте... Тышкыла да тушкыла чонештылыт, пыжашым опат, игым пўктен луктыт. Шукерте огыл эше ик шулдыран уна тольо. Кўгўрчен! Тыглай огыл. Йолыштыжо кидшол гай уло. Тушто – ала-могой номер. Утыжым огешат лўд, чыла вере пура. Нигуш чонештен ок кай. Тудо ала озажым йомдарен? Тыгай годым мом быштыман, ом пале. Ала те полшен кертыда?

Алина СУББОТИНА.
2-шо номеран Морко школ.

Тушто

Пўртвуйышто кандалге-сур мундыра пўрдеш.

М. Шкетан премий Марий кутыжаныш драме театр		Марийский национальный театр драмы им. М. Шкетана	
ШЫЖА		ОКТЯБРЬ	
12 шм 16:00	КЕНЕЖ Йўд Музыкальный комедий /Пятая ночь	Н. Арбан	12+
13 рш 16:00	МИКУЛАН – ПРЕЗЕ, ЯКУЛАН – ўдыр Комедий /Николаю – телўнок, Якову – невеста	А. Арзойн	12+
16 ср 18:00	СПАСТИ КАМЕР-ЮНКЕРА ПУШКИНА На русском языке История несостоявшегося лоджика	М. Хейфец	12+
17 чт 18:00	ГАМЛЕТ. МАШИНА. ЦЕМЕНТ Спектакль-кино Номинант премии ЗОЛОТАЯ МАСКА	У. Шекспир, Ф. Глодков	18+
18 кг 18:00	САЛИКА Музыкальный комедий	С. Николаев	16+

Рекламе. 2 ш. 10 м.

SHKETAN.RU

0+ Ямде лий

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьште пумыо.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор – А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашаш шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пўрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пумы жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлў лийын кертыт. Сервыш-влак мўнггеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdელი>
yamde_lii@mail.ru
yamdელი@mediamari.ru
(автор-влаклан)

Сайтын адресше: ямделий.рф

У конкурс

Поян лектыш

Шыже. Калык кенеж мучко ончен куштымо пакчасаскам поген налын. Мемнан ешат сай лектышлан куанен. Кешыр, помидор, шере пурыс, кияр, шоган, йошкарушмен, паренге тений чаплын шочынт. Мыят ача-авамлан йошкарушменым лукташ полшенам. Но тудо пеш шолдыра шочын. Шкетын луктынат кертын омыл. Ачам ден авам полшенят. Кушкын шуамат, лишыл енем-влакын ушанле энэргышышт лиям.

Саша ВАСИЛЬЕВ.
Морко посёлко.

Анастасия СОЛОВЬЕВА.
У Торьял, Токтарсола.

Палыза, могай йомак гыч?

Геройжымат палемдыза.

- «Тыге кылмен колена. Айда пörтым ыштена».
- «Ой, родем, йошкар ужгам урген пуэт гын, мый тыйым колымешкем ом мондо ыле».
- «Айда муро, таче сун вет, мурымо кече».
- «Вот тушто-тушто, Маска родо, ик пört уло».
- «Мый чылалан оза улам! Руаламат, йöрыктен пыштем!»

В.СМИРНОВ ямдылен.

Фигурлан келшыше
ужашым кычалза.

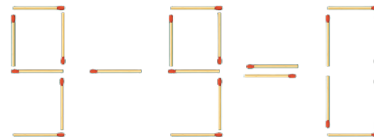

Синквейн

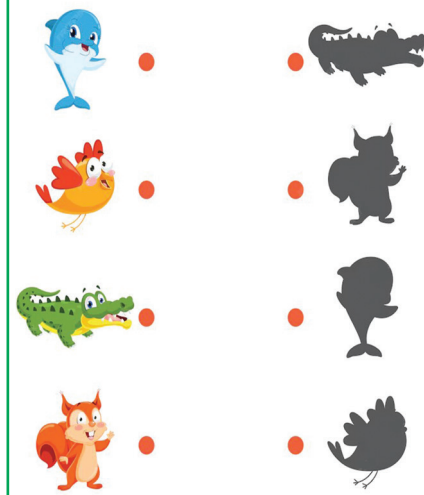
Маска
Ушан, кугу.
Кудалыштеш, мала, кочкеш.
Чодыра оза.
Янлык.

Даниил РЕПИН.
Советский, Орша.

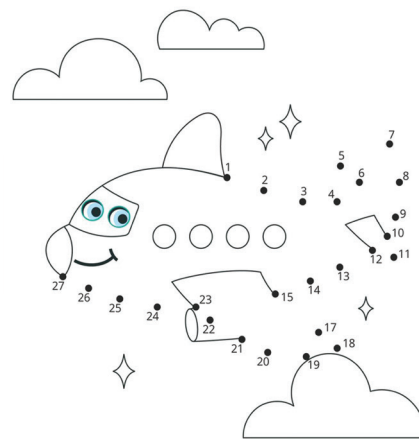
Ик шырым верже дене
вашталтен, чын
вашмутым ыштыза.

Янлык-влакым келшыше
умылышт дене ушыза.

Шола вельсе суретым ончен, пурла могырышто
цифр-влакым ушыза да чиялтыза.

Шотлыза да икгай вашмутан карандашым ик түс дене чиялтыза.

$26 + 37 = \square \square$
 $74 - 27 = \square \square$
 $90 - 28 = \square \square$
 $82 - 35 = \square \square$
 $29 + 18 = \square \square$
 $38 + 19 = \square \square$